

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.434/2009/5. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Demeter Lajos ügyvéd (3433 Nyékládháza, Mikszáth Kálmán u. 1.) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a Dr. Tóth Tamás Zsolt ügyvéd (3527 Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky u. 17.) által képviselt alperes neve címe) lakos alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt indított perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 6. P. 20.826/2007/64. számú ítélete ellen az alperes által 65. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés és a felperes által Pf. 3. sorszám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja, az alperes által a felperesnek fizetendő kamat mértékét a jegybanki alapkamat kétszeresében állapítja meg.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 60.000 (Hatvanezer) forint általános forgalmi adót tartalmazó 372.000 (Háromszázhetvenkettőezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az alperes megrendelésére 2005. tavasza és 2006. augusztus vége között a felperes végezte az alperes **F.** alatti ingatlanán lévő családi lakóház kivitelezési munkáit.

A felek írásban két vállalkozási szerződést kötöttek.

A 2005. március 16-án kelt szerződés szerint a vállalkozó elvállalta a perbeli ingatlanon a megrendelő által szolgáltatott szerkezetépítési tervdokumentáció szerinti családi ház szerkezetének építési munkáit. Az okirat szerint a munkavégzés magában foglalja a

pinceszint alapozását (földkiemelés és szállítás nélkül), a medence és pince vízszigetelését, felmenő falazatokat, földemeket aljzatbetonozásokkal, földszinti, tetőtéri, külső-belső falazatokat nyíláskiváltásokkal, zárófödémeket, tetőszerkezet héjalásokkal a hozzátartozó bádigos munkákkal együtt, továbbá a nyílászárók beépítésével együtt külső tereprendezés nélkül, valamint a pince világító üvegének megépítését a födémmel együtt.

A vállalkozói díjat 12.013.000 Ft + Áfa összegben, a teljesítési határidőt 2005. szeptember 30-ában határozták meg.

A pénzügyi elszámolási feltételekről egyebek közt úgy állapodtak meg, hogy a megrendelő késedelmes pénzügyi teljesítés esetén a jegybanki alapkamat kétszeresét köteles megfizetni a kivitelező részére, míg a vállalkozó késedelmes teljesítése esetén napi 100.000 Ft kötbér megfizetését vállalta, mely a végszámlából vonandó le.

2005. november 20-án kelt a második írásbeli vállalkozási szerződés, amelyben a felperes 2006. április 30-i teljesítési határidővel elvállalta a perbeli ingatlanon az alperes által szolgáltatott építész tervdokumentáció szerinti családi ház szakipari (homlokzatképzés), burkolás, belső gipszkartonozás, lambériázás és hőszigetelési és az épülettest téliesítési munkáit ideiglenes nyílászárók beépítésével 13.423.141 Ft bruttó vállalkozói díj ellenében.

E szerződés szerint is a megrendelő késedelmes pénzügyi teljesítése esetén a jegybanki alapkamat kétszeresét vállalta megtéríteni a kivitelező részére, aki késedelembe esése idejére napi 50.000 Ft kötbér megfizetését vállalta.

A kivitelező mind az első, mind a második írásbeli vállalkozási szerződésben vállalt műszaki tartalmat teljesítette. A szerződésekben meghatározott érték azonban nem alkalmas az elszámolás lezárására, ugyanis a tényleges kivitelezés nemcsak a szerződésben foglalt műszaki tartalom megvalósítására vonatkozott. A tényleges és a szerződés szerint vállalt teljesítmény olyan mértékben tér el, hogy az egyszerű összehasonlítással nem elemezhető.

A kivitelező a teljesítési folyamat során számos olyan munkát is elvégzett, amely a szerződésekben meghatározott műszaki tartalom felül létesült. Ezek egy része termódosulásra, más része menetközben megfogalmazott megrendelői igényekre vezethető vissza. Megvalósultak olyan munkálatok is, melyekre vonatkozott előzetes terv is, de csak menetközben váltak a kivitelező feladatává. E munkákkal kapcsolatban a felek írásban vállalkozási szerződést nem kötöttek.

A szerződésen túl jelentős értéket képviselő műszaki tartalom valósult meg.

A vállalkozó által teljesített műszaki tartalom értéke összesen nettó 39.168.156 Ft.

A teljesítés során a kivitelező által hibásan teljesített munkák kijavításának költsége 80.000 Ft.

A felperes a munkavégzés folyamán több számlát állított ki, bruttó 35.943.500 Ft összegben.

Az alperes nettó 29.330.000 Ft-ot fizetett ki részére. Nem fizette ki a 2005. július 29-i számla 1.600.000 Ft-os vállalkozói díját terhelő 400.000 Ft összegű általános forgalmi adót, továbbá a 2006. augusztus 31-én kiállított 14.380.000 Ft-os számla 2.876.000 Ft Áfa összegét.

A vállalkozó az elvégzett munkákról végszámlát nem állított ki.

2006. augusztus 29-én a felperes a szerződés teljesítését 2006. augusztus 31-ére készre jelentette, átadás-átvételi eljárás azonban nem zajlott le a felek között.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest vállalkozói díj címén 10.783.312 Ft + 20 % Áfa, továbbá két részszámlája meg nem fizetett Áfa tartalma címén 400.000, illetve 2.876.000 Ft megfizetésére. A tőkeösszegek után a jegybanki alapkamat kétszeres mértékű kamatának és a perköltségnek a megtérítésére is igényt tartott.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta a követelés összecszerűségét, álláspontja szerint a felperest illető vállalkozói díjat csak tételes felmérés alapján lehetne meghatározni. Beszámítási kifogást terjesztett elő a vállalkozó érvényesíthető követelése összegének erejéig. Álláspontja szerint az első vállalkozási szerződés alapján 2005. szeptember 30-tól 2006. augusztus 31-ig terjedő időre 335 késedelmi napot számítva 33.500.000, míg a második írásbeli vállalkozási szerződés alapján 123 napi késedelemre 6.150.000 Ft kötbér illeti meg a felperes késedelmes teljesítése alapján.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 9.758.156 Ft-ot + 20 % általános forgalmi adót, valamint ezen összeg után 2007. március 24-től; 400.000 Ft-ot, ezen összeg után 2005. szeptember 1-től; 2.876.000 Ft-ot s ezen összeg után 2006. október 1-től járó valamennyi esetben a jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest 200.000 Ft perköltség megfizetésére a felperes részére, a le nem rótt illetékről akként rendelkezett, hogy abból 500.000 Ft-ot az alperes 400.000 Ft-ot a felperes köteles az államnak megtéríteni.

A határozata indokolásában kifejtette, hogy az ítélezésének alapjául a hiányosságoktól mentes szakértői véleményt fogadta el. A szakértő a rendelkezésére bocsátott iratanyag, s helyszíni szemlék alapján állapította meg, hogy a tényleges kivitelezés nem az írásbeli szerződésben foglalt műszaki tartalom megvalósulására irányult. A felperes teljesítésének ellenértékét a szakvélemény alapján a ténylegesen megvalósult munkálatok ellenértékében határozta meg 39.168.156 Ft összegben. Megítélése szerint a tanúként meghallgatott tervező és a műszaki ellenőr vallomása is alátámasztotta a szakvélemény megállapításait, mind a műszaki megvalósulás, mind a díjazás ellenértéke tekintetében.

Ugyancsak a szakértői vélemény alapján volt megállapítható a felperes hibás teljesítésének ténye, a hibásan teljesített részek kijavításának költsége 80.000 Ft összegben.

Nem volt vitás az alperes teljesítésének összege 29.330.000 Ft erejéig, így ezek összevetése alapján volt meghatározható a felperest illető vállalkozói díj.

Mivel az alperes nem vitatta, hogy a felperes által kiállított két részszámla Áfa tartalmát nem fizette meg, a szerződés alapján kötelezte egyrészt 400.000 Ft, másrészt 2.876.000 Ft megfizetésére.

Mindhárom összeg után a Ptk. 301. § (1) bekezdése alapján, s nem a felperes által kért 301/A § alapján állapította meg az alperes kamatfizetési kötelezettségének mértékét, tekintettel arra, hogy az alperes, mint magánszemély kötötte a szerződést, így reá a 301/A § rendelkezései nem alkalmazhatók.

Alaptalannak találta az alperes beszámítási kifogását. E tekintetben is a szakértői véleményre hagyatkozva állapította meg, hogy a felperes részben többletmunkát, részben pótmunkát végzett az alperes felhívására, e módosítások megismerése pedig olyan időben történt, amely a szerződésekben rögzített határidő betartását eleve nem tette lehetővé. Figyelembe vette, hogy az alperes által átvett mű nem volt azonos azzal, aminek kivitelezésére a felperes az írásbeli szerződésben vállalkozott. Ezekre tekintettel azt állapította meg, hogy a felperes a felróható késedelem alól magát kimentette.

Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen a megyei bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, s a megyei bíróság új eljárás lefolytatására, új határozat hozatalára való utasítását kérte, az elsőfokú bíróság által elkövetett eljárási hibákra, másodsorban pedig az ítélet megalapozatlanságára hivatkozással. Másodlagos fellebbezési kérelmében az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását indítványozta. Kérte a felperes költségben való marasztalását is.

Álláspontja szerint a szerződés pontos tartalmának értékelése elmaradt az elsőfokú eljárás során, s a szakvélemény sem tért ki arra, hogy mi tartozott a két szerződés körébe, mi az állítólagos külön megrendelések körébe.

A felperesnek részletes pénzügyi megvalósulási dokumentációt kellett volna átadni, ez azonban nem történt meg, a csatolt költségvetési összesítőket ő nem írta alá, s műszaki ellenőr sem fogadta el azokat. Ennek ellenére a szakértő kiindulási alapnak tekintette e dokumentumokat.

Kifogásolta, hogy a szakértő tételes felmérést nem végzett, emiatt a szakvéleménye aggályos, saját előadása szerint egyes részeiben csak becslésen alapul. Erre alapozva pedig téves a megyei bíróság azon következtetése, hogy a felperes teljesítésének ellenértékét a ténylegesen megvalósult munkálatok alapján határozta meg.

Rámutatott, hogy a bizonyítási kötelezettség a felperesé volt, s ha ennek nem tett eleget, annak következményeit neki kell viselnie.

Sérelmezte, hogy a beszámítási kifogásának a megyei bíróság a szakértői vélemény figyelembevételével nem adott helyt, holott a szakértő azon megállapítását, hogy a

felperes a késedelem alól kimentette magát, nem indokolta meg. A szakértői vélemény megítélése szerint e kérdés kapcsán is aggályos, mert a szakértő nem vizsgálta a vállalkozási szerződés műszaki tartalma módosulásának, s a pótmunkáknak a teljesítési határidőre gyakorolt hatását. Érvelése szerint az építési napló e tekintetben nem lehet irányadó, mert az hónapokon keresztül nem volt fellelhető az építkezés helyszínén.

A felperes terhére megállapítható késedelem alól a felperesnek kellett volna kimentenie magát, bizonyítási kötelezettségének azonban nem tett eleget, e tekintetben bizonyítási indítványt sem terjesztett elő.

Kiemelte, hogy a tervező és műszaki ellenőr tanúvallomása nem támasztja alá az ítéletben írt következtetést.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, hogy az ítélet hatályon kívül helyezését indokoló lényeges eljárási szabálysértést az elsőfokú bíróság nem követett el, s határozata érdemben is helytálló, nem megalapozatlan, a döntés alapjául szolgáló tényeket ugyanis az aggálytalan szakértői vélemény alapján lehetett megállapítani. Rámutatott, hogy a szakértő részletesen megindokolta, hogy a felperes terhére miért nem állapítható meg teljesítési késedelem, ebből következően miért alaptalan az alperes kötbér igénye.

Csatlakozó fellebbezést terjesztett elő, amelyben az elsőfokú ítélet kamat mértékére vonatkozó rendelkezése megváltoztatását kérte akként, hogy az ítéletben meghatározott tőkeösszegek és kezdőnapok figyelembevételével az alperes a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő összegű kamatot fizesse meg részére. Azzal érvelt, hogy a megrendelővel kötött vállalkozási szerződésben kötötték ki a kamat mértékét, s keresetét is ennek megfelelően terjesztette elő.

Az ítélet tábla erre irányuló fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének keresetet részben elutasító rendelkezését a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésében írtakra figyelemmel.

A fellebbezést alaptalannak, a csatlakozó fellebbezést alaposnak találta.

Az elsőfokú bíróság az ügy eldöntése szempontjából releváns tényállást helyesen állapította meg, azt az ítélet tábla a szakértői vélemény, illetőleg annak kiegészítései alapján kis részben, az alábbiakban részletezendők szerint tartotta kiegészítendőnek:

A peres felek írásban két vállalkozási szerződést kötöttek, ám az azokban meghatározott, a felperes által teljesítendő műszaki tartalom nem azonos azzal, amit a vállalkozó ténylegesen megvalósított. Az eltérés nagyságát a szakértő oly mértékűnek találta, hogy azt összehasonlítással elemezhetetlennek ítélte.

Az eltérés nagyságrendje miatt a kivitelezőt megillető vállalkozói díj az írásbeli vállalkozási szerződések alapján ezért nem volt meghatározható.

Az alperes által sem vitatott tény, hogy a perbeli ingatlanon a lakóépület elkészült, azt a megrendelő birtokba, használatba vette.

Ilyen körülmények között az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor a felperest illető vállalkozói díj megállapítása végett szakértői bizonyítást foganatosított. Az adott esetben az alperes elsőfokú eljárásban kifejtett érvelésével szemben azonban nem a szakértőre hárította a tények és körülmények felderítésének feladatát, nem rá bízta a bizonyítékok mérlegelését, hanem a peres felek előadásán túl az adott helyzetben beszerezhető bizonyítékok (építési napló, költségvetések, egyéb okiratok, majd tanúvallomások) figyelembe vételével, illetve a helyszíni szemle adatai alapján kérte a vállalkozó munkája ellenértékének meghatározását.

Az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló 2005. évi XLVII. törvény 1. § (1) bekezdése kimondja, hogy az igazságügyi szakértő feladata, hogy a bíróság kirendelése alapján a tudomány és a műszaki fejlődés eredményeinek felhasználásával készített szakvéleménnyel segítse a tényállás megállapítását, a szakkérdés eldöntését.

Annak a megállapítása, hogy egy elkészült mű, egy épület kivitelezése során egy, a vállalkozó által az elvégzett munkanem felsorolását, ellenértékének megjelölését tartalmazó költségkimutatás reális-e, olyan szakértelmet igényel, mellyel a bíróság nem rendelkezik, azaz nem volt mellőzhető e tárgyban a szakvélemény beszerzése.

A szakértő a 21. sorszámú véleményét a rendelkezésére álló iratok, és két helyszíni szemle alapján készítette el. A szakvélemény szóbeli kiegészítésekor (27. sorszámú jegyzőkönyv) előadta, hogy „a feleknek a közös nyilatkozatát vettem figyelembe, a felek közös nyilatkozata alapján került sor a felmérésre, közösen nyilatkoztak, hogy mik voltak azok a munkálatok, amit nem kellett figyelembe veyek. Ez alapján állapítottam meg a teljesítés ellenértékét. A felek egyezően adták elő, hogy mit végzett el a felperes, illetőleg egyező volt az előadás abban is, hogy mi volt az, amit más vállalkozók végeztek el”.

A felek szakértői véleményre tett észrevételeire a szakértő választ adott, az alperes kifogásainak egy részét alaposnak ismerte el, s a felperes részére megállapítható díj összegét a kiegészítő szakértői véleményében (56. sorszámú vélemény) 945.156 Ft-tal csökkentette is.

Mindezekre tekintettel sürgősségű, és egyes eltakart részek esetében objektíve lehetetlen is az alperes szorgalmazta „tétéles felmérés”. A szakértő indokát adta az alapszakvéleményében annak is, hogy „nincs ok arra, hogy a teljesítés valamely részét ne vegye figyelembe elszámolható műszaki tartalom gyanánt”.

Ezekből következően a szakvélemény - kiegészítéseivel együttesen - aggálytalan, annak és az egyéb bizonyítékoknak az összevetése alapján kétséget kizáróan megállapítható a felperes által elvégzett munka, az azért járó ellenérték. Az alperes fellebbezésében nem is jelölte meg, hogy milyen szerkezeti elemek, munkanemek tekintetében tartja a szakértői álláspontot megalapozatlannak, így fellebbezési érvelése kizárólag időhúzásra irányult.

Tekintettel arra, hogy a felperes nem csak az írásbeli szerződésekben felsorolt műszaki tartalmat valósította meg, nem irányadó az azokban meghatározott teljesítési határidő sem. Így téves az alperes beszámítási igénye kapcsán megjelölt kiindulási pont, a késedelembe esés dátuma is.

A szakértő állást foglalt ugyan a tekintetben, hogy a késedelemért felróhatóság nem terheli a vállalkozót, e kérdés azonban olyan jogkérdés, melynek elbírálása a bíróság kompetenciájába tartozik.

E körben a szakvélemény azon megállapításai vehetők csak figyelembe, hogy melyek voltak azok a módosítások, pótmunkák, amelyeket a vállalkozó teljesített, továbbá, hogy a befejezett mű nem volt azonos azzal, amit a kivitelező vállalkozásba vett. E tények megállapításával a szakértő nem terjeszkedett túl hatáskörén.

A tervmódosítás - ezzel együtt a szerződésmódosítás - tényét mind a tervező, mind a műszaki ellenőr megerősítette, ám míg az előbbi szerint ez a kiviteli határidőre is hatással volt, utóbbi ezt az összefüggést nem ismerte el.

A folyamatosan változó megrendelések miatt szükségszerűen változott a teljesítési határidő is, s hogy e módosult időponthoz képest a vállalkozó késedelembe esett, azt az alperes nem bizonyította, noha a Pp. 164. § (2) bekezdése alapján ezt neki kellett igazolni. E kötelezettségéről az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdésében írtaknak eleget téve tájékoztatta. (8. sorszámú jegyzőkönyv, 2. oldal, utolsó bekezdés.) A bizonyítatlanság következményeként a felperes késedelmes teljesítésére alapított kötbérkövetelés alaptalan.

A csatlakozó fellebbezést az ítéletábra alaposnak találta.

A kamat lehet ügyleti kamat, amikor a kamatfizetési kötelezettség a felek szerződéses megállapodásától függ, és lehet törvényes kamat, amikor a kamatfizetési kötelezettséget jogszabály állapítja meg. A peres felek szerződésükben a késedelmes teljesítés esetére kamatot kötöttek ki, annak mértékét is meghatározták. Bár a szerződések a kivitelezés során gyakran módosultak, nincs bizonyíték arra, hogy e módosítások a késedelmi kamat mértékét is érintették volna.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a Ptk. 301/A § rendelkezései a peres felek jogviszonyára nem irányadók, mert az alperes nem gazdálkodó szervezet.

A felperes azonban keresetében nem a jogszabály szerint járó kamat, hanem a szerződéses kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A szerződéses kamat mértékét a felek szabadon állapíthatják meg (Ptk. 232. § (2) bekezdés), így nem volt jogszabályi akadálya annak, hogy a megrendelő késedelmes teljesítése esetére a jegybanki alapkamat kétszeresét kössék ki.

Mindezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

Az alperes fellebbezése alaptalan, a felperes csatlakozó fellebbezése alapos volt, ezért az alperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes részére fellebbezési eljárási költség megfizetésére. E címen a felperes képviselőjének munkadíját és a felperes által lerótt csatlakozó fellebbezési illetéket számolta el az ítélőtábla. A munkadíj összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM. sz. rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja, (5) bekezdése, valamint 4/A § (1) bekezdése alapján állapította meg.

A fellebbezést a Pp. 256/A § (1) bekezdés f) pontja, a csatlakozó fellebbezést a b) pontja alapján bírálta el tárgyaláson kívül.

D e b r e c e n, 2009. december hó 8.

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán sk. előadó bíró, Süliné dr. Tózsér Erzsébet sk. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő